

SINIF ÖĞRETMENLERİNİN ÖĞRENME VE ÖĞRETME SÜRECİNE İLİŞKİN YETERLİLİK ALGILARI

Tuncay DİLCİ*

Özet

Sınıf öğretmenliği; insan kişiliğinin büyük değişim ve şekillenmelere maruz kaldığı bir kritik dönemin kılavuzluğuna verilen isimdir. Sınıf öğretmenliğinin bir meslek olarak hizmet öncesi hazır bulunuşluk düzeyi ve hizmet içi uygulamalardaki niteliği tartışılır olmuştur. Bu bağlamda sınıf öğretmenlerinin öğretme ve öğrenme sürecine ilişkin yeterlikleri hakkındaki görüşlerinin belirlenmesi amaçlanmıştır. Bu çalışma tarama modelinde olup veri toplama amacıyla Dilci tarafından geliştirilen on bir alt boyuttan oluşan pedagojik yeterlilik ölçme aracı kullanılmıştır. Araştırmada elde edilen verilerin istatistik analizinde, yüzde, frekans, aritmetik ortalama ile t-testi kullanılmıştır. Araştırma sonucuna göre; bayan ve erkek öğretmenlerin ders içi sınıf yönetimi konusunda aralarında anlamlı farklılık olduğu görülürken, kıdem yılına göre mesleki yeterlilik boyutları arasında anlamlı fark görülmezken aritmetik ortalama değerinin kısmen yeterliyim sınırına yakın olması manidardır. Diğer yandan erkek öğretmenlerin kendilerini bayanlara göre daha yeterli hissettikleri araştırmaya yansımıştır. Bu sonuçlara dayalı olarak sınıf öğretmenlerinin hizmet içi yolu ile öğrenme ve öğretme sürecine ilişkin mesleki yeterliliklerinin artırılması gibi öneriler sıralanmıştır.

Anahtar Sözcükler: Sınıf öğretmeni, eğitim, pedagojik yeterlilik

Giriş

Günümüz insanın en önemli ihtiyaçlarından olan eğitim ve öğretim olgusu, tarihin her döneminde önemini hissettirmiştir. Daha önce adı ilköğretim, günümüzde ise ilköğretim birinci kademe olarak bilinen formal/örgün eğitim kurumları insanları hayata hazırlamada ve bir üst eğitime hazırlamada önemli bir araçtır. İlköğretimin bu kademesinde eğitsel liderlik rolünü sınıf öğretmenleri üstlenmişlerdir. "sınıf öğretmenliği" öğretmenlik mesleğinin ilköğretimin birinci (1.2.3.4.5.sınıf) kademesinde icra edildiği alan olarak bilinmektedir.

Öğretmenlik Mesleği

Öğretmenlik mesleği 1739 sayılı Milli Eğitim Temel Kanununun 43. maddesinde şu şekilde tanımlanmaktadır:

"Öğretmenlik, devletin eğitim, öğretim ve bununla ilgili yönetim görevlerini üzerine alan özel bir ihtisas mesleğidir. Öğretmenler bu görevlerini Türk Milli Eğitimin amaçlarına ve temel ilkelerine uygun olarak ifa etmekle yükümlüdürler. Öğretmenlik mesleğine hazırlık genel kültür, özel alan eğitimi ve pedagojik formasyon ile sağlanır. Yukarıda

* Yrd. Doç. Dr.; Cumhuriyet Üniversitesi Eğitim Fakültesi Eğitim Bilimleri Bölümü Öğretim Üyesi

belirtilen nitelikleri kazanabilmeleri için hangi öğretim kademesinde olursa olsun, öğretmen adaylarının yüksek öğrenim görmelerinin sağlanması esastır. Bu öğrenim lisans öncesi, lisans ve lisansüstü seviyelerde yatay ve dikey geçişlere de imkân verecek biçimde düzenlenir.” http://ogm.meb.gov.tr/gos_kanunlar.asp 05.05.2011).

Bursalıoğlu (2002, 42) öğretmenliği okul sisteminin en stratejik parçası olarak görmekte ve öğretmenliğin meslek oluşunu devletin öğretmen için yetişme ve çalışma ölçütleri geliştirmesine bağlamaktadır.

Öğrencinin tüm eğitim hayatının ilk basamağını oluşturan bu süreç, her zaman eğitsel hayatın temeli olmanın verdiği sorumluluğun ağırlığını üzerinde taşımaktadır.

Öğretmen Nitelikleri

Öğretmenlik mesleği meslek olmanın ötesinde bir nitelik işidir. Bu niteliğin çeşitli boyutları mevcuttur. Üst düzey performans ortaya koyabilme ve verimli bir eğitim süreci oluşturabilmek için öğretmen bazı niteliklere sahip olmalıdır. Buna göre nitelikli eğitimin nitelikli öğretmenlerle gerçekleştirileceği söylenebilir.

Bu bağlamda Rogers (1979) etkili öğretimde bulunması gereken özellikleri, kendisi olma, ödül verme, kabul etme, güvenme ve empatik anlayış olarak vurgularken; Perrot (1984) etkili öğretmen niteliklerini, dersi planlama, dersi sunma, soru sorma, sınıftaki duyuşsal iletişim ve sınıf düzeni olarak beş grupta incelemektedir (Öztürk, 2002,23).

Diğer yandan Demirel (2004) kişisel nitelikler ve mesleki nitelikler diye ikiye ayırdığı alan yazında Öğretmenin kişisel niteliklerini: güdüleyicilik, başarıya odaklanmışlık, profesyonellik olmak üzere üç ana grupta ifade ederken; mesleki niteliklerini ise: öğretim etkinliklerini planlama, öğretim yöntem ve tekniklerinden yararlanma, etkili iletişim kurma, sınıfı yönetme, zamanı etkili kullanma, öğrenmeleri değerlendirme ve rehberlik yapma olmak üzere yedi ana grupta toplamıştır (s.176). Thomas ve Kay (1974) ise, öğretmenlerin yeterlik ölçütlerini biraz daha farklı ele alarak, öğretmen öğrencilerin öğrenme problemlerini değerlendirmeli, öğrencilerle ilgili planlamaların öğrencileri kapsamaması, sınıfı etkili bir şekilde organize etme ve yönetme, başarılı bir şekilde soru sorma öğretim için kaliteli materyalleri değerlendirme olarak belirtmiştir (Aktaran; Şeker vd., 2004).

Öğretmen Yeterlikleri

Yeterlik her hangi bir konuda o eylemi/işi yerine getirebilecek yetkinlik düzeyi olarak ifade edilebilir. Her meslek kendine özgü yeterlilikleri gerektirir. Öğretmenlik mesleği de 1739 sayılı Milli Eğitim Temel Kanunu’nda özel uzmanlık bilgisi gerektiren bir meslek olarak tanımlanmıştır.

Erdoğan (2005), öğretmenlerin yeni program ile portfolyo ve tutum ölçekleri gibi alternatif değerlendirme tekniklerini kullandıklarını ileri sürmüştür. Ancak Ercan ve Altun (2005) yapmış oldukları araştırmada öğretmenlerin değerlendirme noktasında güçlük yaşadıklarını vurgulamışlardır. Diğer taraftan, Şahin, Turan ve Apak (2005) yapmış oldukları araştırmada ise, değerlendirme özelliklerinin amaçların gerçekleştirilmesi için uygun olduğunu, öğrenme ve öğretme sürecinin sağlıklı bir

şekilde hayata geçirilebildiğini, değerlendirme anlayışının ve araçlarının doğru olduğunu ve etkili bir şekilde kullanılabildiğini öğretmen görüşlerine dayalı olarak saptamışlardır (Gömleksiz ve Bulut, 2006,akt Dilci ve Gürol,2009)

Sünbül (2001, 236) öğretmenlerin yeterliliklerinin üç boyutlu olduğunu ileri sürerek bunları kişisel yeterlik, alan yeterliği ve eğitimsel yeterlilik olarak sınıflandırmıştır. Küçükahmet (2003, 5) ise öğretmenlik mesleğine pedagojik yeterlilikler ek olarak, alan bilgisi ve genel kültüre dayalı yeterlilikleri de bağlamıştır.

Bu bağlamda YÖK ve MEB öğretmen yeterliliklerini birbirlerinden ayrı olarak düzenlemişlerdir. YÖK’u öğretmen yeterlilik listesini genel olarak şu şekilde sıralanmaktadır: (Şeker vd.,2004)

1. Konu Alanı ve Alan Eğitime İlişkin Yeterlilikler
2. Öğretme-Öğrenme Sürecine İlişkin Yeterlilikler
3. Öğrencilerin Öğrenmelerini İzleme, Değerlendirme ve Kayıt Tutmaya ilişkin yeterlilikler
4. Tamamlayıcı Meslekî Yeterlilikler

MEB(2009, 52)’a göre öğretmen yeterlikleri altı yeterlik ve 31 alt yeterlikten oluşmaktadır. Bunlardan altı temel yeterlilik alanına ek olarak ilgili alan yazın ışığında araştırmacı tarafından geliştirilen 11 alt boyuttan oluşan ölçek paralelinde aşağıdaki şekilde düzenlenmiştir.

Hazırlık

Uygulamaların başarısı ders öncesi yapılacak olan ders ile ilintili her türlü düzenlemeyi içermektedir. Bu aşamada yapılan çalışmaların niteliği ve yeterliği ders sonu verimliliği doğrudan etkiler. Öğrencilerin derse hazır bulunuşluk düzeyleri, öğrencide ders öncesi güdülenmeyi etkileyerek etkin zaman kullanımını ve dersin daha akıcı geçmesini sağlar. Nitekim (Başar, 1994, 28) da etkili sınıf yönetiminin koşullarından birinin de sınıfın fiziksel ve düşünsel yapıyla ilgili ön düzenlemeler olduğunu ileri sürmektedir. Buna göre öğretmen Anlatacağı konunun önemini öğrencilere açıklar. Derste kullanılacak materyalleri öğrencilere tanıtarak, ilginç bir veya iki soru sorarak öğrencilerin ilgisini derse çekebilir, konuyu günlük yaşamla ilişkilendirebilir.. Dersin başlangıç döneminde dikkat edilmesi gereken nokta, öğrencilerde merak duygusunun geliştirilmesi ve öğrenmeye ilişkin motivasyonun sağlanmasıdır (Çelik, 2002, 120).

Planlama

Öğretmen her öğretim dönemi öncesinde genelden özele yıllık, aylık, haftalık, günlük ve derslere ilişkin planlamayı gerekli içerik ve takvime uygun olarak planlamalıdır. Etkili bir eğitim öğretim doğru ve uygulanabilir planlama ile gerçekleştirilebilir. Demirel(2004, 11)’e göre eğitimde planlama genel anlamda öğretim etkinliklerinin en rasyonel ve düzenli şekilde nasıl yürütüleceğinin önceden ortaya konulması şeklinde tanımlanmıştır. Öğretim hizmetlerinin planlı bir şekilde yapılması, yapılan bu planın uygulanmasında gözükken aksaklıklar göze alınarak sürekli olarak iyileştirilmesi etkili bir öğretim hizmeti için çok önemlidir. Bu bağlamda öğretmenin ders pratiklerini gerçekleştirirken yapabileceği planlama dersin hedeflerine daha olumlu katkı sağlayacaktır.

Alan Bilgisi

Öğretmenlik mesleğinin en önemli bileşenlerinden biride alan hakimiyetidir. Bilmediği konulara ilişkin sunum yapması ya da rehberlik yapması çağcıl öğretmen profiline ters düşmektedir. Bu anlamda öğretmenin uzmanlık yönüne hitap eden konularda söz sahibi olması görüş ve düşüncelerini sağlam bir şekilde ifade etmesi beklenir. Aksi takdirde öğretmenin alan uzmanlığının zayıf olması öğrenci karşısında zor duruma düşürebilir. Çelikten ve d. (2005) öğretmen yetiştirme programlarında yer alan derslerin bir kısmının alan yetisini kazandırmaya dönük olduğunu ifade etmektedir. Bu bağlamda öğretmenin alan bilgisinin diğer insanların aynı konudaki bilgisinden farklılık göstermesi gerektiğini, Öğretmenin bilgisi, yalnızca bilginin yapısına göre değil, aynı zamanda öğrenecek olan öğrenciye göre de düzenlenecek bilgi gerektiğini vurgular.

Öğretim Yöntem ve Teknik Kullanımı

Hedeflere ulaşmada kullanılacak asıl araç yöntemdir. Nasıl? Sorusuna aranan yanıt seçilecek yöntem, teknik ve stratejiye dönük kararlar üretir. Her bir ders için birden fazla yöntem kullanılabilir. Öğretmenlerin yöntem konusunda seçici olabilmesi için, çok farklı yöntemleri tanımaları ve kullanmaları gerekir. Yöntem zenginliğine sahip olan öğretmenin yöntem seçimi konusunda zorluk çekmeyeceği bilinmektedir (Demirel, 2004, 72). Yöntem zenginliği zayıf olan ve yıl boyunca tek bir yöntemi uygulayan öğretmen, öğrenme ortamını monoton hale getirebilir. Her dersin içeriği-ne ve amaçlarına uygun olarak geliştirilen özel öğretim yöntemleri olduğu gibi genel öğretim yöntemleri de bulunmaktadır.(Çelik, 2002, 120)

Öğretim Teknolojisi ve Materyal Kullanımı

Eğitim ortamının renklendirilmesi, anlaşılmaya eşlik edecek metaforlara ihtiyaç gerektirir. Öğrenciye nitelikli ders ortamı sunulması için güdüleyici bir nesneyi işe koşmayı ve öğrencinin algılamasını kolaylaştırarak geçmiş yaşantılarıyla ilişkiler kurması onun düşünme ve üretme gücüne katkılar sağlar. Sönmez (2004, 203)'e göre eğitim ile teknoloji arasında geçmişten gelen bir bağlılık ve ilişki olduğu ifade edilir. Öğretmenler yaratıcı yönlerini kullanarak iyi bir materyal tasarımcısı ve aynı zamanda teknoloji okuryazarı olmalıdır. Fidan (2008) eğitim materyallerinin kullanılışlı olmasına dikkat çekerek iyi tasarlanması ve planlı şekilde kullanılması gerektiğini ifade etmiştir. Eğitimde kullanılacak materyaller, öğrencilerin özelliklerine uygun olmalıdır şeklinde ifade etmiştir.

Beden Dili ve Etkili Ses Kullanımı

Beden dili insanların duygu ve düşüncelerini kelime kullanmadan kaslarının anlatım amaçlı kullanımı ile mimikleri; baş, el kol, bacak ve bedenin kullanımı ile oluşan bir iletişim şeklidir. Mesaj içerikli anlatılarımızı destekleyen onları somutlaştıran hareketlerimizdir. Yurdakul ve Ural (2008) insanların yüz yüze kurdukları ilişkilerde kelimeler %10, ses tonu %30, beden dili %60 önem taşımakta olduğunu ifade etmekte ve beden dilinin iletişimde kelimelerden daha etkili olduğunu ortaya koymaktadırlar. Çalışkan ve Yeşil (2005)'e göre etkin iletişim kurmayı hedefleyen öğretmen, bedensel tepkilerin ne anlama geldiğini ve karşılıklı tepkiler açısından oluşan süreci doğru analiz etmeyi öğrenmelidir.

İletişim Becerisi

İletişim hayata dair her türlü akışı ifade eder. Kaynak, ileti, kanal, alıcı ve mesaj'dan oluşan ögeler üzerinde gerçekleşir. Etkili bir öğretmenin etkin iletişim formlarını iyi bilmesi gerekir. Öğretmenin öğrencileriyle oluşturduğu iletişim olumlu sınıf atmosferi sağlar, öğrencide özgüven gelişimine katkı oluşturarak, bağımsız düşünme alışkanlığı geliştirme açısından önemlidir (Şişman ve Turan, 2004, 92). İletişim; bir şahıstan diğer bir şahsa olan bilgi, veri ve anlayış aktarmasıdır. İletişim "bir mesaj alış-veriştir", (Koçel, 2005, 530). Farkında olarak ya da olmayarak bir şekilden az iki insanın birbirlerine çeşitli yollarla bilgi, duygu ve düşüncelerini ileterek birbirlerinin algılarını etkileyip anlamları ortak kıldıkları bir süreçtir.(Toprakçı, 2008, 318)

Sınıf Yönetimi

Öğretmenin bir orkestra şefi rolü üstlenmesine benzetilen sınıf yönetimi her türlü kaynağın etkin kullanımını gerektirir. Sınıf yönetimi ilgili öğrenme için uygun ortamın sağlanması ve sürdürülmesidir. Öğretmen ve öğrencilerin çalışma engellerinin ortadan kaldırılması, olumlu sınıf ikliminin oluşturulması, öğretim zamanının uygun kullanılması, öğrencilerin etkinliklere katılımının sağlanması, sınıftaki kaynakların, insanların ve zamanın yönetilmesidir.

Zaman yönetimi

Örgütsel amaca ulaşmada planlanan etkinliklerin istendik düzeyde gerçekleşmesi o öğretimsel faaliyet için ayrılan zamanın etkin yönetimine bağlıdır. İdeal ders yükünün ideal zaman dilimine dağılımı her yönüyle öğretmenin zaman kavramına ilişkin bakış açısına bağlıdır. Bu yönüyle ders içi etkinliklerden istendik verimin alınması öğretmenin ders ve zaman kavramını örtüştürmesi ve bunu kullanabilme becerisine bağlıdır.

Dersi Değerlendirme

Bir dersin hedeflerine ulaşıp ulaşılmadığını, ulaşıldıysa ne düzeyde ulaşıldığının belirlenmesi amacıyla elde edilen gözlem ya da ölçme sonucu üzerinde bir ölçüte dayalı olarak yorum, yargı, kanaat ya da görüş bildirme süreci olarak tanımlanabilir (Dilci, 2009). Bloom ve arkadaşları değerlendirmenin öğrencilerin istendik davranışları kazanıp, kazanmadığı hakkında öğretmene gerekli ipuçları vereceğini, bu ipuçları ile öğretmene hazırladığı programa onarıcı öğretime ve öğrenmenin yeniden düzenlenmesini sağladığını belirtmişlerdir (Oktar vd., 1999).

Genel Öğretmenlik Yetisi

Başta sınıf içerisinde öğretmence duruş olmak üzere, öğrencilerin her türlü ihtiyacına rehberlik edebilecek, üstlenmiş olduğu rol model olmanın gerçeğini kavramış, okul içi ve okul dışı öğrenciye katkı sağlayabilecek yetkinliği ifade eder. Bu bağlamda öğretmenin genel kültür yetkinliği, alan uzmanı olması ve pedagojik donanımı ile öğrenci problemlerini çözebilmelidir.

Problem Cümlesi

Sınıf öğretmenlerinin öğretmenlik mesleğine ilişkin yeterlilik düzeyleri nedir? Varsa yetersizlikleri hangi noktalarda yoğunlaşmaktadır?

Alt Problemler

- Sınıf öğretmenlerinin mesleki yeterlilikleri cinsiyete göre farklılaşmakta mıdır?
- Sınıf öğretmenlerinin mesleki yeterlilikleri kıdem (çalışma yılı) değişkenine göre farklılaşmakta mıdır? Bu kapsamda

Sınıf öğretmenlerinin mesleki yeterlilikleri aşağıdaki boyutlar üzerinde irdelenmiştir;

- Hazırlık boyutunda
- Planlama boyutunda
- Alan bilgisi boyutunda
- Öğretim yöntem ve teknik kullanımı boyutunda
- Öğretim teknolojisi ve materyal kullanımı boyutunda
- Beden dili ve etkili ses kullanımı boyutunda
- İletişim becerisi boyutunda
- Sınıf yönetimi boyutunda
- Zaman yönetimi boyutunda
- Dersi değerlendirme boyutunda
- Genel öğretmenlik yeterliliği boyutunda ne düzeydedir?

Araştırmanın Amacı

Eğitim sisteminin en önemli ögesi öğretmenlerdir. Okulların etkili ve verimli olabilmesi öğretmenlerin pedagojik yeterliklerine bağlıdır. Sınıf öğretmenlerinin mesleğe başlamadan önce üniversitede aldıkları eğitime ve kendi kişisel özelliklerine göre öğretmenlik yapabilmesi için gerekli olan bilgi ve becerilere sahip olmaları gerekmektedir. Bu çalışmada sınıf öğretmenlerinin mesleki yeterlilik düzeyleri ortaya konulmaya çalışılmıştır.

Araştırmanın Önemi

Sınıf öğretmenlerinin fakültesinden mezun olduğunda belirli bir yeterliliğe ulaşmış olması gerekmektedir. Bu çalışmanın hem eğitim fakültelerine, hem Millî Eğitim Bakanlığı'na hem de öğretmenlere, mesleki yeterlilik konusunda ışık tutacağı düşünülmektedir. Sınıf öğretmenlerinin yeterliliğinin tespiti bu bakımdan büyük önem arz etmektedir.

Sayıtlar

1. Mesleki yeterliliklerin boyutları vardır.
2. Sınıf öğretmenleri kendilerine sorulan sorulara içtenlikle cevap vermişlerdir.
3. Yazılı kaynaklardan toplanan bilgiler geçerli ve güvenilirlerdir.
4. Ölçme aracının kapsamını alt problemleri içermektedir.

Sınırlıklar

1. Araştırma ölçme aracının ölçtüğü boyutlarla sınırlıdır.
2. Araştırma 2010-2011 eğitim öğretim yılında Milli Eğitim Bakanlığı'nda görev yapmakta olan sınıf öğretmenlerinin çalışma örnekleme yansıyan oranıyla sınırlıdır.

Yöntem

Bu bölümde, araştırmanın modeli, evren ve örneklem, veriler ve toplanması ile verilerin analizine ilişkin bilgilere yer verilmiştir.

Araştırma Modeli

Araştırma, sınıf öğretmenlerinin genel öğretmen yeterlik inançlarını belirlemeye yönelik ilişkisel tarama modelinde yapılmıştır. İlişkisel tarama modelleri, iki veya daha çok sayıdaki değişken arasında birlikte ya da değişiklik varlığını veya derecesini belirlemeyi amaçlayan araştırma modelleridir (Karasar, 2007, 81).

Araştırma Grubu

Araştırma grubunu olarak 2010-2011 öğretim yılında Sivas ili merkezde bulunan 82 ilköğretim okulunda toplam 507 erkek ve 278 kadından oluşan sınıf öğretmenlerini temsilen random yöntemle seçilen 15 ilköğretim okulu belirlenmiştir. Belirlenen bu okullardan toplam 178 kişiye ulaşılmıştır. Sınıf öğretmenlerinden sadece 138'inden araştırmada kullanılabilir veriler elde edilmiştir. Araştırma grubunun çalışma yılı esasına göre dağılımı Tablo 1'de verilmiştir.

Tablo 1. Öğretmenlerin Çalışma Kıdem Yılına İlişkin Dağılım

Çalışma kıdem yılı	Kişi Sayısı	%
1-15 yıl	71	51,4
16 ve yukarı	67	48,6
TOPLAM	138	100,0

Araştırmaya katılan Sınıf Öğretmenlerinin cinsiyete göre dağılımları Tablo 2'de verilmiştir.

Tablo 2. Sınıf Öğretmenlerinin Cinsiyet Durumuna İlişkin Dağılım

Cinsiyet Durumu	Kişi Sayısı	%
Bayan	72	52,2
Bay	66	47,8
TOPLAM	138	100,0

Verilerin Toplanması

Araştırma kapsamında veri toplama aracı olarak araştırmacı tarafından geliştirilen anket kullanılmıştır. Veri toplama aracının hazırlanmasında Milli Eğitim Bakanlığının 2009 yılında yayınlanan "İlköğretim Öğretmenleri Yeterlikleri" ve Dilci (2011)'in Öğretmen Adaylarının Mesleki Yeterlikleri isimli çalışmadan faydalanılmıştır. Bu çalışmalar sonucunda iki ayrı bölümden oluşan veri toplama aracı oluşturulmuştur. Birinci bölümde kişisel bilgiler, ikinci bölümde ise 33 sorudan oluşan pedagojik yeterliğe ilişkin maddeler bulunmaktadır. Katılımcıların anket maddelerine "Yetersizim, Kısmen Yeterliyim, Tamamen Yeterliyim" şeklinde en olumsuzdan en olumluya artan bir biçimde cevap vermesi beklenmiştir.

Geçerlilik Çalışmaları

Geliştirilen taslak formula uzman görüşü alınarak, formun kapsam ve görünüş geçerliliği sağlanmaya çalışılmış, alınan dönütler doğrultusunda gerekli düzenlemeler yapılmıştır.

Güvenirlilik Çalışması

Veri toplama aracının güvenirliliğinin belirlenmesi amacıyla Cronbach Alfa güvenirlilik katsayısı hesaplanmıştır. Veri toplama aracında yer alan iki boyuta ilişkin güvenirlilik katsayıları Tablo 3’de verilmiştir.

Tablo 3. Güvenirlilik Katsayıları

	N	Cronbach Alfa
Mesleki Yeterlilik	138	.93

Uygulama sonucunda anketin güvenirliliğine ilişkin Cronbach Alfa değerleri; Hazırlık alt boyutu için .80; planlama için .85; alan bilgisi için .85; öğretim yöntem ve teknik kullanımı için .87; öğretim teknolojisi ve materyal kullanımı için .83; beden dili ve etkili ses kullanımı için .87; iletişim becerisi için .85; sınıf yönetimi için .86; zaman yönetimi için .82; dersi değerlendirme için .81; genel öğretmenlik yetisi için .81 ve anketin geneli için de .97 olarak hesaplanmıştır. Bu sonuçlar kullanılan anketin güvenilir olduğunu göstermektedir.

Tablo 3’den elde edilen verilere dayalı yapılan güvenirlilik hesabından elde edilen Cronbach Alfa katsayıları incelendiğinde veri toplama aracının yüksek güvenirlilik katsayısına sahip olduğu görülmektedir.

Verilerin Analizi ve Yorumlanması

Araştırmanın genel amacı çerçevesinde cevapları aranan alt problemlere yönelik olarak toplanan veriler, önce veri kodlama formlarına işlenmiştir. Daha sonra bilgisayara aktarılan veriler üzerinden gerekli istatistiksel çözümler yapılmıştır. SPSS 17.0 programından yararlanılarak analiz edilmiştir. Sınıf öğretmenlerinin yeterlik düzeylerini anlamak üzere Değişkenler için aritmetik ortalama ve standart sapmalar bulunmuştur. Değişkenler arasında fark olup olmadığı .05 anlamlık düzeyinde, yeterlik algısının, cinsiyet ve öğretim türüne göre incelenmesinde bağımsız t-testi; bölüm değişkenine göre incelenmesi için de Kruskal Wallis testi yapılmıştır.

Aritmetik ortalama sonuçlarını değerlendirirken ölçüt “Seçeneklere Göre Kodlanan Puan Aralığıdır” Bunun için Tablo 4. de verilen $(3-1=2)(2/3=0.66$ hesabıyla) aralıklar kullanılmıştır.

Tablo 4. Seçeneklere Göre Kodlanan Puan Aralığı

Seçenek	Ağırlık	Sınırlar
Yetersizim	1	1,00-1,66
Kısmen yeterliyim	2	1,67-2,33
Tamamen yeterliyim	3	2,34-3,00

Anılan paket programdan yararlanarak; Öğrencilerin pedagojik ve mesleki yeterliklerinin belirlenmesinde; frekans (f), yüzde(%), aritmetik ortalama (\bar{X}) ve stan-

dart sapma (SS) gibi istatistikî ölçüm araçları kullanılmıştır. Araştırma grubunu oluşturan öğrencilerin görüşlerinin üniversite ve cinsiyet değişkenleri açısından farklılık gösterip göstermediğini belirlemek için t-testi yapılmıştır. Gruplar arası karşılaştırmalarda $p < 0.05$ anlamlılık düzeyi esas alınmıştır.

Bulgular ve Yorum

Cinsiyet Boyutuna Ait Bulgular ve Yorum

Sınıf öğretmenlerinin mesleki yeterlikleri cinsiyete göre farklılaşmakta mıdır? Alt problemine ait bulgular ve yorum

Tablo 5. Sınıf Öğretmenlerinin Cinsiyet Değişkeni Dağılımına Göre Pedagojik Yeterliliklerine İlişkin T-testi Sonuçları

Mesleki Yeterlilik	Cinsiyet	N	\bar{X}	SS	t	df	Anl.																																																																																																																
Hazırlık	Bayan	72	2,4676	,3822	1,273	129,702	,205																																																																																																																
	Bay	66	2,3788	,4371				Planlama	Bayan	72	2,5093	,4072	1,168	135,533	,245	Bay	66	2,4293	,3956	Alan Bilgisi	Bayan	72	2,4028	,4403	-,634	135,673	,527	Bay	66	2,4495	,4236	Öğretim Yöntem ve Teknik Kullanımı	Bayan	72	2,4514	,4453	,113	135,965	,910	Bay	66	2,4432	,4014	Öğretim Tek. ve Materyal Kullanımı	Bayan	72	2,3750	,4947	-,974	135,951	,332	Bay	66	2,4545	,4618	Beden Dili ve Etkili Ses ve Kullanımı	Bayan	72	2,4306	,4794	-1,625	135,699	,107	Bay	66	2,5556	,4189	İletişim Becerisi	Bayan	72	2,4352	,4801	-1,485	135,894	,140	Bay	66	2,5505	,4276	Sınıf Yönetimi	Bayan	72	2,3750	,4403	-2,043	135,726	,043	Bay	66	2,5253	,4219	Zaman Yönetim	Bayan	72	2,2639	,5103	-1,968	135,532	,051	Bay	66	2,4242	,4407	Dersi Değerlendirme	Bayan	72	2,3611	2,4676	-1,547	135,624	,124	Bay	66	2,4899	,4794	Genel Öğretmenlik Yetisi	Bayan	72	2,4074
Planlama	Bayan	72	2,5093	,4072	1,168	135,533	,245																																																																																																																
	Bay	66	2,4293	,3956				Alan Bilgisi	Bayan	72	2,4028	,4403	-,634	135,673	,527	Bay	66	2,4495	,4236	Öğretim Yöntem ve Teknik Kullanımı	Bayan	72	2,4514	,4453	,113	135,965	,910	Bay	66	2,4432	,4014	Öğretim Tek. ve Materyal Kullanımı	Bayan	72	2,3750	,4947	-,974	135,951	,332	Bay	66	2,4545	,4618	Beden Dili ve Etkili Ses ve Kullanımı	Bayan	72	2,4306	,4794	-1,625	135,699	,107	Bay	66	2,5556	,4189	İletişim Becerisi	Bayan	72	2,4352	,4801	-1,485	135,894	,140	Bay	66	2,5505	,4276	Sınıf Yönetimi	Bayan	72	2,3750	,4403	-2,043	135,726	,043	Bay	66	2,5253	,4219	Zaman Yönetim	Bayan	72	2,2639	,5103	-1,968	135,532	,051	Bay	66	2,4242	,4407	Dersi Değerlendirme	Bayan	72	2,3611	2,4676	-1,547	135,624	,124	Bay	66	2,4899	,4794	Genel Öğretmenlik Yetisi	Bayan	72	2,4074	,4342	-1,168	134,223	,245								
Alan Bilgisi	Bayan	72	2,4028	,4403	-,634	135,673	,527																																																																																																																
	Bay	66	2,4495	,4236				Öğretim Yöntem ve Teknik Kullanımı	Bayan	72	2,4514	,4453	,113	135,965	,910	Bay	66	2,4432	,4014	Öğretim Tek. ve Materyal Kullanımı	Bayan	72	2,3750	,4947	-,974	135,951	,332	Bay	66	2,4545	,4618	Beden Dili ve Etkili Ses ve Kullanımı	Bayan	72	2,4306	,4794	-1,625	135,699	,107	Bay	66	2,5556	,4189	İletişim Becerisi	Bayan	72	2,4352	,4801	-1,485	135,894	,140	Bay	66	2,5505	,4276	Sınıf Yönetimi	Bayan	72	2,3750	,4403	-2,043	135,726	,043	Bay	66	2,5253	,4219	Zaman Yönetim	Bayan	72	2,2639	,5103	-1,968	135,532	,051	Bay	66	2,4242	,4407	Dersi Değerlendirme	Bayan	72	2,3611	2,4676	-1,547	135,624	,124	Bay	66	2,4899	,4794	Genel Öğretmenlik Yetisi	Bayan	72	2,4074	,4342	-1,168	134,223	,245																				
Öğretim Yöntem ve Teknik Kullanımı	Bayan	72	2,4514	,4453	,113	135,965	,910																																																																																																																
	Bay	66	2,4432	,4014				Öğretim Tek. ve Materyal Kullanımı	Bayan	72	2,3750	,4947	-,974	135,951	,332	Bay	66	2,4545	,4618	Beden Dili ve Etkili Ses ve Kullanımı	Bayan	72	2,4306	,4794	-1,625	135,699	,107	Bay	66	2,5556	,4189	İletişim Becerisi	Bayan	72	2,4352	,4801	-1,485	135,894	,140	Bay	66	2,5505	,4276	Sınıf Yönetimi	Bayan	72	2,3750	,4403	-2,043	135,726	,043	Bay	66	2,5253	,4219	Zaman Yönetim	Bayan	72	2,2639	,5103	-1,968	135,532	,051	Bay	66	2,4242	,4407	Dersi Değerlendirme	Bayan	72	2,3611	2,4676	-1,547	135,624	,124	Bay	66	2,4899	,4794	Genel Öğretmenlik Yetisi	Bayan	72	2,4074	,4342	-1,168	134,223	,245																																
Öğretim Tek. ve Materyal Kullanımı	Bayan	72	2,3750	,4947	-,974	135,951	,332																																																																																																																
	Bay	66	2,4545	,4618				Beden Dili ve Etkili Ses ve Kullanımı	Bayan	72	2,4306	,4794	-1,625	135,699	,107	Bay	66	2,5556	,4189	İletişim Becerisi	Bayan	72	2,4352	,4801	-1,485	135,894	,140	Bay	66	2,5505	,4276	Sınıf Yönetimi	Bayan	72	2,3750	,4403	-2,043	135,726	,043	Bay	66	2,5253	,4219	Zaman Yönetim	Bayan	72	2,2639	,5103	-1,968	135,532	,051	Bay	66	2,4242	,4407	Dersi Değerlendirme	Bayan	72	2,3611	2,4676	-1,547	135,624	,124	Bay	66	2,4899	,4794	Genel Öğretmenlik Yetisi	Bayan	72	2,4074	,4342	-1,168	134,223	,245																																												
Beden Dili ve Etkili Ses ve Kullanımı	Bayan	72	2,4306	,4794	-1,625	135,699	,107																																																																																																																
	Bay	66	2,5556	,4189				İletişim Becerisi	Bayan	72	2,4352	,4801	-1,485	135,894	,140	Bay	66	2,5505	,4276	Sınıf Yönetimi	Bayan	72	2,3750	,4403	-2,043	135,726	,043	Bay	66	2,5253	,4219	Zaman Yönetim	Bayan	72	2,2639	,5103	-1,968	135,532	,051	Bay	66	2,4242	,4407	Dersi Değerlendirme	Bayan	72	2,3611	2,4676	-1,547	135,624	,124	Bay	66	2,4899	,4794	Genel Öğretmenlik Yetisi	Bayan	72	2,4074	,4342	-1,168	134,223	,245																																																								
İletişim Becerisi	Bayan	72	2,4352	,4801	-1,485	135,894	,140																																																																																																																
	Bay	66	2,5505	,4276				Sınıf Yönetimi	Bayan	72	2,3750	,4403	-2,043	135,726	,043	Bay	66	2,5253	,4219	Zaman Yönetim	Bayan	72	2,2639	,5103	-1,968	135,532	,051	Bay	66	2,4242	,4407	Dersi Değerlendirme	Bayan	72	2,3611	2,4676	-1,547	135,624	,124	Bay	66	2,4899	,4794	Genel Öğretmenlik Yetisi	Bayan	72	2,4074	,4342	-1,168	134,223	,245																																																																				
Sınıf Yönetimi	Bayan	72	2,3750	,4403	-2,043	135,726	,043																																																																																																																
	Bay	66	2,5253	,4219				Zaman Yönetim	Bayan	72	2,2639	,5103	-1,968	135,532	,051	Bay	66	2,4242	,4407	Dersi Değerlendirme	Bayan	72	2,3611	2,4676	-1,547	135,624	,124	Bay	66	2,4899	,4794	Genel Öğretmenlik Yetisi	Bayan	72	2,4074	,4342	-1,168	134,223	,245																																																																																
Zaman Yönetim	Bayan	72	2,2639	,5103	-1,968	135,532	,051																																																																																																																
	Bay	66	2,4242	,4407				Dersi Değerlendirme	Bayan	72	2,3611	2,4676	-1,547	135,624	,124	Bay	66	2,4899	,4794	Genel Öğretmenlik Yetisi	Bayan	72	2,4074	,4342	-1,168	134,223	,245																																																																																												
Dersi Değerlendirme	Bayan	72	2,3611	2,4676	-1,547	135,624	,124																																																																																																																
	Bay	66	2,4899	,4794				Genel Öğretmenlik Yetisi	Bayan	72	2,4074	,4342	-1,168	134,223	,245																																																																																																								
Genel Öğretmenlik Yetisi	Bayan	72	2,4074	,4342	-1,168	134,223	,245																																																																																																																

Araştırmanın giriş bölümündeki “Sınıf öğretmenlerinin mesleki yeterlikleri cinsiyete göre farklılaşmakta mıdır?” şeklindeki alt probleme yanıt vermek üzere yapılan t-testine ait sonuçlar Tablo 5’te verilmiştir.

Sınıf öğretmenlerinin mesleki yeterliliklerinin hazırlık, planlama, alan bilgisi, öğretim yöntem ve teknik kullanımı, öğretim teknolojileri ve materyal kullanımı,

◆ Tuncay Dilci

beden dili ve etkili ses kullanımı, iletişim becerisi, zaman yönetimi, sınıf yönetimi, dersi değerlendirme ve genel öğretmenlik yetisi boyutlarında cinsiyete göre değişip değişmediğini test etmek için yapılan t-testinde ($p < .05$) anlamlı bir farklılaşma görülmemiştir.

Sınıf yönetimi boyutunda ($t = -2.043$ $p < .05$) bayan ve erkek öğretmen adayları yeterlikleri arasında anlamlı bir fark görülmüştür. Bayanlar ($\bar{X} = 2.37$) sınıf yönetimi konusunda kendilerini erkeklerden ($\bar{X} = 2.52$) daha az yeterli görmektedirler.

Dilci (2011)'in öğretmen adaylarının mesleki yeterlikleri çalışması da bu bulguları desteklerken yöntem bilgisi boyutunda bayanların yeterlik algıları erkeklerden daha fazladır bulgusuna ulaşmıştır. Güneş (2007)'nin öğretmen adaylarının öğretmen yeterlik algı düzeylerinin cinsiyet açısından istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık göstermediği bulgusu bu araştırmanın bulgusunu desteklemektedir.

Kıdem Boyutuna Ait Bulgular ve Yorum

Sınıf öğretmenlerinin mesleki yeterlikleri kıdem (çalışma yılı) değişkenine göre farklılaşmakta mıdır? Alt problemine ait bulgular ve yorum

Araştırmanın giriş bölümündeki "Sınıf öğretmenlerinin pedagojik yeterlikleri kıdem değişkenine göre farklılaşmakta mıdır?" şeklindeki alt problem yanıt vermek üzere yapılan T-testine ait sonuçlar Tablo 7'de verilmiştir.

Tablo 6. Sınıf Öğretmenlerinin Kıdem Değişkenine Göre Mesleki Yeterliliklerine İlişkin T-testi Sonuçları

Mesleki Yeterlilik	Kıdem	N	\bar{X}	SS	t	df	Anl.
Hazırlık	1-15 yıl	71	2,4131	,4308	-,352	135,776	,725
	16 ve yukarı	67	2,4378,	3902			
Planlama	1-15 yıl	71	2,4930	,3816	,658	132,412	,511
	16 ve yukarı	67	2,4478	,4246			
Alan Bilgisi	1-15 yıl	71	2,3709	,4237	1,527	-135,014	,129
	16 ve yukarı	67	2,4826	,4353			
Öğretim Yöntem ve Teknik Kullanımı	1-15 yıl	71	2,4542	,3903,	,192	129,848	,848
	16 ve yukarı	67	2,4403	,4587			
Öğretim Tek. ve Materyal Kullanımı	15 yıl	71	2,4155	,4628	,062	133,592	,951
	16 ve yukarı	67	2,4104	,4994			
Beden Dili ve Etkili Ses Kullanımı	1-15 yıl	71	2,5258	,4566	,944	135,680	,347
	16 ve yukarı	67	2,4527	,4521			
İletişim Becerisi	1-15 yıl	71	2,4977	,4396	,193	133,207	,848
	16 ve yukarı	67	2,4826	,4795			
Sınıf Yönetimi	1-15 yıl	71	2,4554	,4033	,236	130,048	,814
	16 ve yukarı	67	2,4378	,4722			
Zaman Yönetimi	1-15 yıl	71	2,3380	,4534	-,064	131,382	,949
	16 ve yukarı	67	2,3433	,5165			
Dersi Değerlendirme	1-15 yıl	71	2,3897	,4780	-,813	134,264	,418
	16 ve yukarı	67	2,4577	,5053			
Genel Öğretmenlik Yetisi	1-15 yıl	71	2,4038	,4099	1,252	-131,157	,213
	16 ve yukarı	67	2,4975	,4692			

Sınıf öğretmenlerinin pedagojik yeterliklerinin kıdem(çalışma yılına) göre değişip değişmediğini test etmek için yapılan T-testinde ($p < .05$) anlamlı bir farklılaşma görülmemiştir.

Dilci (2011)'in öğretmen adaylarının mesleki yeterlikleri çalışması da Cumhuriyet ve Kilis 7 Aralık Üniversitelerinde okuyan öğretmen adaylarının mesleki yeterlilik anketi alt boyutlarına ait yeterliklerinin anlamlı bir şekilde farklılaşmadığı bulgusuna ulaşarak bu çalışmayı desteklemektedir.

Hazırlık Boyutuna Ait Bulgular ve Yorum

Araştırmanın giriş bölümündeki "Sınıf öğretmenlerinin pedagojik yeterlikleri hazırlık boyutunda ne düzeydedir?" şeklindeki alt problem yanıt vermek üzere yapılan ortalama standart sapma değerlerine ait sonuçlar Tablo 9. da verilmiştir.

Tablo 7. Sınıf Öğretmenlerinin Hazırlık Boyutuna İlişkin Ortalama Standart Sapma Değerleri ve Düzeyleri

Mesleki Yeterlilik	Kıdem	N	\bar{X}	SS	t	df	Anl.
Hazırlık	1-15 yıl	71	2,4131	,4308	-,352	135,776	,725
	16 ve yukarı	67	2,4378	,3902			

Hazırlık boyutu hakkındaki aritmetik ortalama sonuçlarına göre kıdem yılı 16 ve üzeri olan öğretmenlerin anket sonucu ortalaması $\bar{X} = 2.41$, kıdem yılı 1-15 olan öğretmenlerin anket sonuçlarının ortalaması ise $\bar{X} = 2.43'$ dir. Buna göre her iki grubun ortalaması da tamamen yeterliyim düzeyine denk gelmektedir.

Planlama Boyutuna Ait Bulgular ve Yorum

Araştırmanın giriş bölümündeki "Sınıf öğretmenlerinin mesleki yeterlikleri planlama boyutunda ne düzeydedir?" şeklindeki alt probleme yanıt vermek üzere yapılan ortalama standart sapma değerlerine ait sonuçlar Tablo 10. da verilmiştir.

Tablo 8 . Sınıf Öğretmenlerinin Kıdem Gruplamasına Göre Dersi Planlama Boyutuna İlişkin Ortalama Standart Sapma Değerleri ve Düzeyleri

Mesleki Yeterlilik	Kıdem	N	\bar{X}	SS	Düzye
Planlama	1-15 yıl	71	2,4930	,3816	Tamamen yeterliyim
	16 ve yukarı	67	2,4478	,4246	Tamamen yeterliyim
	Toplam	138	2,4710	,4022	Tamamen yeterliyim

Planlama boyutu hakkındaki aritmetik ortalama sonuçlarına göre 1-15 yıl çalışan öğretmenlerin anket sonucu ortalaması $\bar{X} = 2.49$ iken 16 ve daha fazla yıl çalışan sınıf öğretmenlerinin anket sonuçlarının ortalaması ise $\bar{X} = 2.44'$ dir. Buna göre her iki grubun ortalaması 2.47 olup tamamen yeterliyim düzeyine denk gelmektedir. Taşdemir (2006) Sınıf öğretmenlerinin planlama yeterliklerini algılama düzeyleri isimli çalışmasında sınıf öğretmenlerinin planlama yeterliklerini algılama düzeylerinin bir gün içerisinde her türlü planlamayı eğitim anlayışlarına uygun olarak ayrıntılı bir şekilde kendilerinin hazırladığını ifade etmişlerdir.

Alan Bilgisi Boyutuna Ait Bulgular ve Yorum

Araştırmanın giriş bölümündeki "Sınıf öğretmenlerinin mesleki yeterlikleri alan bilgisi boyutunda ne düzeydedir?" şeklindeki alt problem yanıt vermek üzere yapılan ortalama standart sapma değerlerine ait sonuçlar Tablo 11. de verilmiştir.

Tablo 9. Sınıf Öğretmenlerinin Alan Bilgisi Boyutuna İlişkin Ortalama Standart Sapma Değerleri ve Düzeyleri

Mesleki Yeterlilik	Kıdem	N	\bar{X}	SS	Düzye
Alan Bilgisi	1-15 yıl	71	2,3709	,4237	Tamamen yeterliyim
	16 ve yukarı	67	2,4826	,4353	Tamamen yeterliyim
	Toplam	138	2,4251	,4315	Tamamen yeterliyim

Alan bilgisi boyutu hakkındaki aritmetik ortalama sonuçlarına göre Cumhuriyet Üniversitesi öğrencilerinin anket sonucu ortalaması $\bar{X} = 2.37$, Marmara Üniversitesi öğrencilerinin anket sonuçlarının ortalaması ise $\bar{X} = 2.48'$ dir. Buna göre her iki grubun ortalaması $\bar{X} = 2.42$ olup tamamen yeterliyim düzeyine denk gelmektedir.

Öğretim Yöntem ve Teknik Kullanımı Boyutuna Ait Bulgular ve Yorum

Araştırmanın giriş bölümündeki “Sınıf öğretmenlerinin mesleki yeterlikleri öğretim yöntem ve teknik kullanımı boyutunda ne düzeydedir?” şeklindeki alt problem yanıt vermek üzere yapılan ortalama standart sapma değerlerine ait sonuçlar Tablo 12. de verilmiştir.

Tablo 10. Sınıf Öğretmenlerinin Öğretim Yöntem ve Teknik Kullanımı Boyutuna İlişkin Ortalama Standart Sapma Değerleri ve Düzeyleri

Mesleki Yeterlilik	Kıdem	N	\bar{X}	SS	Düzye
Öğretim yöntem ve teknik kullanımı	1-15 yıl	71	2,4542	,3903	Tamamen yeterliyim
	16 ve yukarı	67	2,4403	,4587	Tamamen yeterliyim
	Toplam	138	2,4475	,4234	Tamamen yeterliyim

Öğretim yöntem ve teknik kullanımı boyutu hakkındaki aritmetik ortalama sonuçlarına göre çalışma yılı 16 ve üzeri olan sınıf öğretmenlerinin anket sonucu ortalaması =2.45, çalışma yılı 1-15 arası olan sınıf öğretmenlerinin anket sonuçlarının ortalaması ise =2.44’ dir. Buna göre her iki grubun ortalaması 2.44 olup tamamen yeterliyim düzeyine denk gelmektedir.

Öğretim Teknolojisi ve Materyal Kullanımı Boyutuna Ait Bulgular ve Yorum

Araştırmanın giriş bölümündeki “Sınıf öğretmeni öğretmen adaylarının pedagojik yeterlikleri öğretim teknolojisi ve materyal kullanımı boyutunda ne düzeydedir?” şeklindeki alt problem yanıt vermek üzere yapılan ortalama standart sapma değerlerine ait sonuçlar Tablo 13’de verilmiştir.

Tablo 11. Sınıf Öğretmenlerinin Öğretim Teknolojisi ve Materyal Kullanımı Boyutuna İlişkin Ortalama Standart Sapma Değerleri ve Düzeyleri

Mesleki Yeterlilik	Kıdem	N	\bar{X}	SS	Düzye
Öğretim teknolojisi ve materyal kullanımı	1-15 yıl	71	2,4155	,4628	Tamamen yeterliyim
	16 ve yukarı	67	2,4104	,4994	Tamamen yeterliyim
	Toplam	138	2,4130	,4792	Tamamen yeterliyim

Öğretim teknolojisi ve materyal kullanımı hakkındaki aritmetik ortalama sonuçlarına göre çalışma yılı 16 ve üzeri olan sınıf öğretmenlerinin anket sonucu ortalaması \bar{X} =2.41, çalışma yılı 1-15 arası olan sınıf öğretmenlerinin anket sonuçlarının ortalaması ise \bar{X} =2.41 dir. Buna göre her iki grubun ortalaması 2.41 olup tamamen yeterliyim düzeyine denk gelmektedir. Bağcı (2007)’de yaptığı Türkçe öğretmenliği dördüncü sınıf öğrencilerinin mesleki yeterlikleri isimli araştırmasında Türkçe Öğretmen adaylarının materyal kullanma yönünde eksiklikleri olduğu bulgusuna ulaşmıştır.

Beden Dili ve Etkili Ses Kullanımı Boyutuna Ait Bulgular ve Yorum

Araştırmanın giriş bölümündeki “Sınıf öğretmenlerinin mesleki yeterlikleri beden dili ve etkili ses kullanımı boyutunda ne düzeydedir?” şeklindeki alt problem yanıt vermek üzere yapılan ortalama standart sapma değerlerine ait sonuçlar Tablo 14. de verilmiştir.

Tablo 12. Sınıf Öğretmenlerinin Beden Dili ve Etkili Ses Kullanımı Boyutuna İlişkin Ortalama Standart Sapma Değerleri ve Düzeyleri

Mesleki Yeterlilik	Kıdem	N	\bar{X}	SS	Düzyer
Beden dili ve etkili ses kullanımı	1-15 yıl	71	2,5258	,4566	Tamamen yeterliyim
	16 ve yukarı	67	2,4527	,4521	Tamamen yeterliyim
	Toplam	138	2,4903	,4542	Tamamen yeterliyim

Beden dili ve etkili ses kullanımı boyutu hakkındaki aritmetik ortalama sonuçlarına göre çalışma yılı 16 ve üzeri olan sınıf öğretmenlerinin anket sonucu ortalaması =2.52, çalışma yılı 1-15 arası olan sınıf öğretmenlerinin anket sonuçlarının ortalaması ise=2.45'dir. Buna göre her iki grubun ortalaması 2.49 olup tamamen yeterliyim düzeyine denk gelmektedir. Bununla beraber kıdem yılı 1-15 arası olan öğretmenlerin beden dili ve etkili ses kullanımını kıdem yılı 16 ve üzeri olan öğretmenlere göre nispeten daha iyi kullandıkları söylenebilir.

İletişim Becerisi Boyutuna Ait Bulgular ve Yorum

Araştırmanın giriş bölümündeki "Sınıf öğretmenlerinin mesleki yeterlikleri iletişim boyutunda ne düzeydedir?" şeklindeki alt problem yanıt vermek üzere yapılan ortalama standart sapma değerlerine ait sonuçlar Tablo 15'de verilmiştir.

Tablo 13. Sınıf Öğretmenlerinin İletişim Becerisi Boyutuna İlişkin Ortalama Standart Sapma Değerleri ve Düzeyleri

Mesleki Yeterlilik	Kıdem	N	\bar{X}	SS	Düzyer
İletişim becerisi	1-15 yıl	71	2,4977	,4596	Tamamen yeterliyim
	16 ve yukarı	67	2,4826	,4795	Tamamen yeterliyim
	Toplam	138	2,4903	,4578	Tamamen yeterliyim

İletişim becerisi boyutu hakkındaki aritmetik ortalama sonuçlarına göre çalışma yılı 16 ve üzeri olan sınıf öğretmenlerinin anket sonucu ortalaması \bar{X} =2.49, çalışma yılı 1-15 arası olan sınıf öğretmenlerinin anket sonuçlarının ortalaması ise \bar{X} =2.48 dir. Buna göre her iki grubun ortalaması 2.49 olup tamamen yeterliyim düzeyine denk gelmektedir.

Dersi Değerlendirme Boyutuna Ait Bulgular ve Yorum

Araştırmanın giriş bölümündeki "Sınıf öğretmenlerinin pedagojik yeterlikleri dersi değerlendirme boyutunda ne düzeydedir?" şeklindeki alt problem yanıt vermek üzere yapılan ortalama standart sapma değerlerine ait sonuçlar Tablo 18.de verilmiştir.

Tablo 14. Sınıf Öğretmenlerinin Dersi Değerlendirme Boyutuna İlişkin Ortalama Standart Sapma Değerleri ve Düzeyleri

Mesleki Yeterlilik	Kıdem	N	\bar{X}	SS	Düzyer
Dersi Değerlendirme	1-15 yıl	71	2,3897	,4780	Tamamen yeterliyim
	16 ve yukarı	67	2,4577	,5053	Tamamen yeterliyim
	Toplam	138	2,4227	,4909	Tamamen yeterliyim

Dersi değerlendirme boyutu hakkındaki aritmetik ortalama sonuçlarına göre çalışma yılı 16 ve üzeri olan sınıf öğretmenlerinin anket sonucu ortalaması $\bar{X}=2.38$, çalışma yılı 16 ve üzeri olan sınıf öğretmenlerinin anket sonuçlarının ortalaması ise $\bar{X}=2.45$ dir. Buna göre her iki grubun ortalaması 2.42 olup tamamen yeterliyim düzeyine denk gelmektedir. Taşdemir (2006) çalışmada öğretmenler öğretim sürecinde, ölçme değerlendirme etkinliklerine ve dersler arası bağ kurma ilkesine yüksek düzeyde yer verdiklerini ifade etmişlerdir. Güneş (2007), " Sınıf Öğretmenlerinin Kendi Algılarına Göre Ölçme ve Değerlendirme Yeterlikleri" adlı tez çalışmasında Araştırmacı sınıf öğretmenlerinin ölçme değerlendirme yeterlik düzeylerinin; amaca uygun ölçme değerlendirme yöntem ve tekniklerini belirlemenin; öğrencinin konu alanındaki öğrenmelerini ölçme yeterliklerinin; verileri analiz ederek yorumlama, öğrenci gelişimi ve öğrenmesi hakkında geri bildirim sağlamanın; öğrenme-öğretme sürecini gözden geçirmesinin; bilgi iletişim teknolojilerini kullanmasının orta düzeyin üstünde fakat yeterli olmadığını saptanmıştır. Geri bildirim sağlamada ise az yeterli olduğunu saptamıştır.

Genel Öğretmenlik Yetisi Boyutuna Ait Bulgular ve Yorum

Araştırmanın giriş bölümündeki "Sınıf öğretmenlerinin mesleki yeterlikleri genel öğretmenlik yetisi boyutunda ne düzeydedir?" şeklindeki alt problem yanıt vermek üzere yapılan ortalama standart sapma değerlerine ait sonuçlar Tablo 19. da verilmiştir.

Tablo 15. Sınıf Öğretmenlerinin Genel Öğretmenlik Yetisi Boyutuna İlişkin Ortalama Standart Sapma Değerleri ve Düzeyleri

Mesleki Yeterlilik	Kıdem	N	\bar{X}	SS	Düzyey
Genel Öğretmenlik Yetisi	1-15 yıl	71	2,4038	,4099	Tamamen yeterliyim
	16 ve yukarı	67	2,4975	,4692	Tamamen yeterliyim
	Toplam	138	2,4493	,4405	Tamamen yeterliyim

Genel öğretmenlik yetisi boyutu hakkındaki aritmetik ortalama sonuçlarına göre çalışma yılı 16 ve üzeri olan sınıf öğretmenlerinin anket sonucu ortalaması $\bar{X} = 2.40$, çalışma yılı 16 ve üzeri olan sınıf öğretmenlerinin anket sonuçlarının ortalaması ise $\bar{X} = 2.49$ ' dir. Buna göre her iki grubun ortalaması 2.44 olup tamamen yeterliyim düzeyine denk gelmektedir. Buna göre kıdem yılı 1-15 arası olanlar dersi değerlendirme boyutunda diğer gurubu geriden izlediği söylenebilir. Aktaş ve Walter'in (2005) Öğretmen Adaylarının Mesleki Yeterlilik Duygusu isimli çalışmada Araştırmanın sonuçlarına göre, öğretmen adaylarının yeterlilik ortalaması 7.118'dir. Yeterlilik duygusunun cinsiyete göre farklı olduğu, bayanların erkeklerden daha fazla kendilerini yeterli gördükleri belirlenmiştir. Öğretmen adaylarının sınıf ve öğretmenlik kademe tercihine göre ise bir farklılık göstermediği tespit edilmiştir.

Sonuç ve Öneriler

Bu bölümde araştırmanın bulgularına göre şekillenen sonuçlara ve bu sonuçlara bağlı olarak geliştirilen önerilere yer verilmiştir.

Mesleki Yeterliliklerin Cinsiyete Değişimine Göre İlişkin Sonuçlar

Sınıf öğretmenlerinin cinsiyete göre yapılan değerlendirmelerde anlamlı fark bulunmaktadır. Bayan ve erkek öğretmen adayları sınıf yönetimi konusunda farklılık göstermişlerdir. Erkek öğretmen adayları kendilerini bayanlara göre daha yeterli hissetmektedir.

Mesleki Yeterliklerin Üniversite Değişkenine İlişkin Sonuçlar

Sınıf öğretmenlerinin pedagojik yeterliklerinin kıdem değişkenine göre değişiminde yapılan değerlendirmelerde anlamlı fark bulunmamaktadır

Mesleki Yeterliklerin Boyutlar Düzeyine İlişkin Sonuçlar

Sınıf öğretmenleri hazırlık boyutunda tamamen yeterliyim düzeyindedirler.

- ✓ Sınıf öğretmenleri planlama boyutunda tamamen yeterliyim düzeyindedirler.
- ✓ Sınıf öğretmenleri alan bilgisi boyutunda tamamen yeterliyim düzeyindedirler.
- ✓ Sınıf öğretmenleri öğretim yöntem ve teknik kullanımı boyutunda tamamen yeterliyim düzeyindedirler.
- ✓ Sınıf öğretmenleri öğretim teknolojisi ve materyal kullanımı boyutunda tamamen yeterliyim düzeyindedirler.
- ✓ Sınıf öğretmenleri beden dili ve etkili ses kullanımı boyutunda tamamen yeterliyim düzeyindedirler.
- ✓ Sınıf öğretmenleri iletişim becerisi boyutunda tamamen yeterliyim düzeyindedirler.
- ✓ Sınıf öğretmenleri dersi değerlendirme boyutunda tamamen yeterliyim düzeyindedirler.
- ✓ Sınıf öğretmenleri genel öğretmenlik yetisi boyutunda tamamen yeterliyim düzeyindedirler.

Yukarıdaki tüm sonuçlarda sınıf öğretmenlerinin mesleki yeterliliğine ilişkin algılarının yeterlilik sınırı aslında (2.34-3,00) puan aralığının alt düzeyine yakın olduğu görülmektedir. Buna göre sınıf öğretmenlerinin mesleki yeterliliklerinin kısmen yeterliyim sınırına yakın olduğunu belirtmekte fayda vardır. Diğer taraftan sınıf öğretmenliği programlarının mesleğe girişte eşit ağırlıklı puan türü bu yeterlilikler üzerinde etkili olduğu söylenebilir.

Öneriler

- ✓ Eğitim Fakülteleri programlarında “Öğretmenlik formasyonu dersleri” ne daha çok ağırlık verilmelidir.
- ✓ Öğretmenlik uygulama çalışmalarına daha fazla önem verilerek öğrenilen bilgilerin teoriden pratiğe aktarımı sağlanmalıdır.
- ✓ Yukarıda bulunan tüm alt boyutları kapsayacak şekilde milli eğitim bakanlığı tarafından hizmet içi eğitim yoluyla öğretmenlerin mesleki yeterliliklerinin artırılması sağlanmalıdır.
- ✓ Araştırmacılar başka alanlarda çalışmakta olan öğretmenlerin mesleki yeterliklerini araştırabilirler.
- ✓ Bu araştırma 138 kişiden oluşan sınıf öğretmenleri üzerinde yapılmış olup yapılacak olan araştırma sonuçları ile karşılaştırılabilir.

Kaynakça

- AKTAÇ, Işıl ve Walter James (2005). "Öğretmen Adaylarının Mesleki Yeterlilik Duygusu", **Spor metre Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi**, III (4), 127-131
- BAŞAR, Hüseyin (1994). **Sınıf Yönetimi**, Pegem Yayıncılık, Ankara.
- BURSALIOĞLU, Ziya (2002). **Okul Yönetiminde Yeni Yapı Ve Davranış**, Pegem Yayıncılık, Ankara.
- ÇALIŞKAN, N. ; YEŞİL, R. (2005) "Eğitim Sürecinde Öğretmenin Beden Dili" **Gazi Üniversitesi Kırşehir Eğitim Fakültesi Dergisi**, Cilt 6, S.1, ss.199-207
- ÇELİK, Vehbi (2002). **Sınıf Yönetimi**, Nobel Yayıncılık, Ankara.
- ÇELİKTEK, M.; ŞANAL M.; Yeliz Y. (2005). "Öğretmenlik Mesleği ve Özellikleri", **Erciyes Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi**, 2005/2, S.19, ss.207-237.
- DEMİREL, Özcan (2004). **Öğretme Sanatı**, Pegem Yayıncılık, Ankara.
- DİLCİ, T. GÜROL, M. (2009). **Yeni İlköğretim Programı Ve Öğretmen Yeterlilikleri Bağlamında İlköğretim Müfettişleri Görüşleri Üzerine Nitel Bir Araştırma** Ege Üniversitesi 18. Ulusal Eğitim Bilimleri Kurultayı Sempozyumu 1-3 Ekim Sözlü Bildiri İzmir
- DİLCİ, Tuncay (2009). **Eğitim Bilimleri KPSS Hazırlık Kitabı**, Geçit Yayınları, Kayseri
- DİLCİ, Tuncay (2011). "Öğretmen Yeterliliklerinin Farklı Üniversitelere Göre Yeterliliklerinin Değerlendirilmesi", (Yayım Aşamasında Makale).
- FİDAN KURTDEDE, Nuray (2008). "İlköğretimde Araç Gereç Kullanımına İlişkin Öğretmen Görüşleri", **Kuramsal Eğitimbilim**, S.1 (1), ss. 48-61.
- GÜNEŞ, Ayten (2007). **Sınıf Öğretmenlerinin Kendi Algılarına Göre Ölçme ve Değerlendirme Yeterlilikleri**, Marmara Üniversitesi, Yüksek Lisans Tezi, İstanbul
- KARASAR, Niyazi (2004). **Bilimsel Araştırma Yöntemi**. Nobel Yayın, Ankara.
- KOÇEL, Tamer (2005). **İşletme Yöneticiliği**, Arıkan Yayınları, İstanbul.
- KÜÇÜKAHMET, Leyla (2003). **Öğretmenlik Mesleğine Giriş**, Nobel Yayınevi, Ankara.
- MEB (2009). **Öğretmen Yeterlilikleri**, Türk Eğitim Derneği ,1. Basım
- OKTAR, İ.; BULDUK, S., (1999). "Ortaöğretim Kurumlarında Çalışan Öğretmenlerin Öğretmenlik Davranışlarının Değerlendirilmesi". **Milli Eğitim Dergisi**. S.142, ss.66-69.
- ÖZTÜRK, Sevim (2002). "Öğretmenliğin Mesleki Temelleri", s.13-44, TOPRAKÇI E. (Ed.), **Eğitim Üzerine**, Ütopya Yayınları, Ankara.
- SÖNMEZ, Veysel (2004). **Program Geliştirmede Öğretmen El Kitabı**, Anı Yayıncılık, Ankara.
- SÜNBÜL, Ali Murat (2001). "Bir Meslek Olarak Öğretmenlik, Öğretmenlik Mesleğine Giriş", DEMİREL, Ö. Ve KAYA Z. (Ed), Pegem Yayıncılık, Ankara
- ŞEKER, H.; DENİZ, S. ve GÖRGEN, İ. (2004). "Öğretmen Yeterlilikleri Ölçeği", **Milli Eğitim Dergisi**, S.164, ss.105-118.
- ŞIŞMAN, M.; TURAN S. (2004). **Sınıf Yönetimi**, Öğreti Yayıncılık, Ankara.
- TAŞDEMİR, Mehmet (2006). "Sınıf Öğretmenlerinin Planlama Yeterliliklerini Algılama Düzeyleri", **Türk Eğitim Bilgileri Dergisi**, S.4(3), ss.287-307.
- TOPRAKÇI, Erdal (2008). **Sınıfa Dayalı Yönetim**, Pegema Yayıncılık, Ankara
- YURDAKUL, S. ve URAL, Ö. (2008). "İletişimde Giyim Yeri", **Gazi Üniversitesi Endüstriyel Sanatlar Eğitim Fakültesi Dergisi**, S. 23, ss.44-54
- , "Milli Eğitim Temel Kanunu", 05 Mayıs 2011

PERCEPTIONS OF ELEMENTARY SCHOOL TEACHERS ON THE COMPETENCE OF TEACHING AND LEARNING PROCESS

Tuncay DİLCİ*

Abstract

Elementary school teaching is the name given to the guidance of a critical period in which personality exposed to great change and takes shape. Elementary school teaching has been discussed as a profession in terms of the nature of readiness level on applications of pre-service and in-service. In this context, it is aimed to determine elementary school teachers' views on the competence of teaching and learning process. This study is a screening model and measurement tool of pedagogical competence, developed by Dilci and consisting eleven sub-dimensions, is used for data collection. For the statistical analysis of the data obtained in this study, percentage, frequency, arithmetic average and t-test were used. According to the results of the study; while there is a significant difference between male and female teachers' classroom management in the classroom, there is no significant difference between their dimensions of the competence with respect to seniority but it is significant that the value of arithmetic average is closed to the partially proficient. On the other hand, it is reflected to the study that male teachers feel themselves more competent than female teachers. Based on these results, suggestions for improving the competence of teaching and learning process of the elementary school teachers via in-service education have been presented.

Key Words: Elementary school teacher, education, pedagogical competence

* Yrd. Doç. Dr.; Cumhuriyet University Faculty of Education Department of Educational Sciences